

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ФОНДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

8. Крижко В.В. Аксіологічний потенціал державного управління освітою: навч. посібник [Текст] / Крижко В.В., Мамаєва Й.О. – К.: Освіта України, 2005. – 224 с.
9. Педагогічний словник / Упоряд. М.Д. Ярмаченка. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
10. Савченко О.Я. Від людини освіченої – до людини культури. Ціннісні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів // Рідна школа. – 1996. – №5 – 6. – С. 2 – 4.
11. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підр. для студентів педагогічних факультетів [Текст] / О.Я. Савченко. – К.: Абрис, 1997. – 416 с.
12. Савченко О.Я. Альтернативні можливості початкової освіти // Початкова школа. – 1994. – №5. – С. 3 – 6.
13. Сластенин В.А., Томарин В.З., Яковлева Д.С. Теоретико-методологические основы исследования социально-активной личности учителя. // Сб. научн. труд.: Формирование социально-активной личности учителя. – М.: МГПИ им. В.И. Ленина, 1983. – С. 3 – 7.
14. Сластенин В.А., Каширин В.П. Психология и педагогика [Текст] / В.А. Сластенин, В.П. Каширин. – М.: Издательский центр “Академия”, 2001. – 480 с.
15. Сластенин В.А., Чижикова Г.И. Введение в педагогическую аксиологию [Текст] / В.А. Сластенин, Г.И. Чижикова. – М., 2003. – 192 с.
16. Сластенин В.А. Избранные труды [Текст] / В.А. Сластенин. – М., 2000. – 196 с.
17. Ткачова Н.О. Аксіологічний підхід до організації педагогічного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі: монографія. – Луганськ: Луганський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка. Х.: Видавництво “Каравела”, 2006. – 300 с.

Стаття надійшла до редакції 02.02.2010

УДК 338.534

Богдан Наконечний, старший викладач кафедри менеджменту,
маркетингу та підприємництва
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ФОНДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У статті автор розглядає основні напрямки підвищення ефективності управління основними фондами на підприємстві, досліджує як інтенсивні так екстенсивні шляхи їх реалізації.

Ключові слова: управління, підприємство, основні фонди, ефективність, амортизаційна політика, екстенсивне використання, соціальні фактори, матеріальне стимулювання.

В статье автор рассматривает основные направления повышения эффективности управления основными фондами на предприятии, исследует как интенсивные так экстенсивные пути их реализации.

Ключевые слова: управление, предприятие, основные фонды, эффективность, амортизационная политика, экстенсивное использование, социальные факторы, материальное стимулирование.

In the article an author examines basic directions of increase of efficiency of management capital assets on enterprise, studies as intensive such extensive ways of their realization.

Keywords: management, enterprise, capital assets, efficiency, depreciation policy, extensive use, social factors, financial stimulation.

Постановка проблеми. Підприємницька діяльність, яка здійснюється протягом тривалого часу потребує певного узагальнення, систематизації та аналізу її різних напрямків, етапів, а також складових, що впливають на ефективність господарювання. Однією з важливих складових ефективності виробничої діяльності є ступінь досконалості використання основних фондів.

До основних шляхів підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві слід віднести наступне:

- удосконалення амортизаційної політики в державі, та ефективну її реалізацію на підприємстві;
- формування заходів спрямованих на поліпшення їх екстенсивного використання, в

першу чергу тих, які спрямовані на підвищення змінності роботи устаткування;

- формування соціальних факторів, як методу управління основними засобами;
- застосування факторів матеріального стимулювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми підвищення ефективності управління основними фондами підприємства, зокрема в напрямку вдосконалення амортизаційної політики, активно досліджувались як вітчизняними економістами І.А. Бланком, М.П. Герасимчуком, О.С. Кузьмінім, П.А. Орловим, Ю.М. Петровичем, В.П. Савчуком та іншими, так і закордонними вченими І. Ансоффом, Е. Нікбахтом, Й. Шумпетером та іншими.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ФОНДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У своїх працях вони аналізували джерела і структуру капітальних вкладень, формували шляхи удосконалення державної амортизаційної політики, розробляли й інші методи підвищення ефективності управління основними засобами підприємства.

Мета статті – провести аналіз стану управління ефективністю використання основних фондів, та сформулювати основні напрямки вдосконалення цього управління.

Виклад основного матеріалу. Підвищення

амортизаційних потоків, які формуються в результаті виробничої діяльності.

За часів незалежності України в цьому напрямку виникло цілий ряд проблем. ВВП України з 1990 року по 1999 рік зменшився більше ніж на 60%. З 2000 року економіка України набула стабільного розвитку. Так у 1999 році ВВП становив 39,7% від 1989 року, а в 2008 році вже 70,6% від ВВП за 1989 рік, тобто було зростання в середньому 6,45% за рік [4]. Індекси фізичного обсягу ВВП, за цей період, показані на рис.1.

Рис. 1. Індекси фізичного обсягу валового внутрішнього продукту.

ефективності використання основних фондів на підприємствах є важливою проблемою в нашій державі.

Управління основними засобами підприємства є досить складною системою. Проблема полягає в тому, що основні засоби, і в першу чергу основні виробничі фонди, формуються при створенні підприємства і служать досить тривалий час.

Як показує практика, такі виробничі фонди, як будівлі, споруди, передавальні пристрої, багаторічні насадження, служать від 20 до 50 і більше років. Машини й устаткування, транспортні засоби, робоча і продуктивна худоба функціонує від 5 до 10 – 15 років [6].

Успішність управління основними засобами підприємства можна розглядати з позиції ефективності їхнього використання в господарському обороті. Через те, що основні засоби експлуатуються тривалий час, вони поступово втрачають свою вартість за рахунок фізичного зносу, а перенесення вартості основних засобів на продукцію, що виготовляється (виконані роботи, надані послуги) відбувається за рахунок нарахування амортизації. Тут слід звернути увагу на цільове використання

На успішне управління основними виробничими фондами підприємств великий вплив має амортизаційна політика, що сформована в державі. На сьогоднішній день механізм амортизації в Україні регулюється Законом України “Про оподаткування прибутку підприємств”, ст. 8 “Амортизація”.

Однією з важливих проблем на даний момент є те, що діючою системою обліку амортизації не передбачається її нагромадження в амортизаційному фонді на підприємстві, тому за його відсутності амортизаційні відрахування надходять до господарського обороту і використовуються при розв’язанні різноманітних господарських завдань, що не завжди пов’язані з цільовим використанням амортизаційного фонду.

З метою обґрунтування ефективності використання на підприємствах амортизаційних відрахувань розглянемо два варіанти використання амортизаційних відрахувань. За першого варіанту можна амортизаційні відрахування розміщувати на депозитних рахунках під відповідний відсоток. При умові резервування амортизаційних відрахувань їх нагромадження в амортизаційному фонді (АФ) на

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ФОНДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

кінець терміну служби об'єкта сума визначається за формулою:

$$A\Phi = \sum_{i=1}^T A_i (1 + E_H)^{T-i} \quad (1)$$

де A – сума амортизаційних відрахувань в i -му періоді; E – коефіцієнт приведення, прийнятий з розрахунку річної ставки депозиту, T – термін служби об'єкта основних засобів.

По завершенню терміну служби об'єкта нараховані на нього амортизаційні відрахування використовуються відповідно до його призначення, як одне з джерел відтворення основних засобів. Передбачається, що затрати на виконання всіх видів ремонту, модернізацію та інші види покращень основних засобів за період їх служби відносяться на собівартість продукції в межах сум, установлених чинним законодавством, або покриваються за рахунок прибутку, резервних фондів і фондів цільового використання.

За другим варіантом амортизаційні відрахування надходять до господарського

$$\text{ЧП} = \sum_{i=1}^T \frac{\text{ЧП}_i}{(1 + E_H)^{(T-i)}} \quad (2)$$

Як показник економічної вигоди варіанта використання амортизаційних відрахувань бралася поточна вартість нагромадження суми амортизації чи сум чистого прибутку за весь термін служби об'єкта основних засобів. Економічно вигіднішим слід вважати варіант, який забезпечує найбільшу поточну вартість грошових потоків.

Слід пам'ятати, що в економічно розвинутих державах основною складовою інвестицій є самофінансування, до 85 – 90% від загальної кількості. Самофінансування – це амортизація плюс нерозподілений прибуток, де амортизаційні потоки є визначальними.

Співставивши індекси інвестицій в основний капітал з індексами фізичного обсягу валового внутрішнього продукту по рокам, ми бачимо, що зростання ВВП напряду залежить від збільшення обсягу інвестицій. Пожвавлення інвестиційної діяльності зумовлене багатьма факторами, в тому числі й активізацією лізингової діяльності.

Рис. 2. Індекси інвестицій в основний капітал.

обороту для збільшення власних обігових коштів підприємства. Використовуючи амортизаційні відрахування в господарському обороті, підприємство одержує приріст прибутку, який розраховується як добуток суми амортизаційних відрахувань у поточному періоді та ставки доходності оборотних засобів. Поточна сума чистого прибутку (ЧП) за весь термін служби об'єкта основних засобів (T) визначається шляхом дисконтування сум чистого прибутку в кожному періоді (ЧП_i), за формулою:

Таким чином, управління основними виробничими фондами в основному зводиться до того, щоб забезпечити своєчасне відновлення і підвищення ефективності їхнього використання. При цьому необхідно враховувати, що основні виробничі фонди піддаються не тільки фізичному зносу, а й, що особливо важливо, моральному зносу, коли практично ще нові машини чи устаткування дають нижчі показники в порівнянні із щойно створеними. Моральний знос у першу

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ФОНДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

чергу стосується активної частини основних виробничих фондів і меншою мірою пасивної частини. Це дозволяє в процесі управління зосереджувати увагу на таких видах основних виробничих фондів, як машини, у т.ч. силові і робочі, устаткування, транспортні засоби, інструменти, прилади, комп'ютерну техніку [3].

Серед напрямів підвищення ефективності використання основних засобів на підприємствах чільне місце повинно бути відведено заходам, спрямованим на поліпшення їх екстенсивного використання. Зокрема, важливе значення повинно надаватися насамперед таким, які спрямовані на підвищення змінності роботи устаткування. Підвищення змінності роботи устаткування є важливим фактором зростання обсягів виробництва продукції і підвищення ефективності використання основних засобів.

Підвищенню змінності роботи устаткування повинно сприяти удосконалення його структури, тобто зменшення в його складі тих машин і верстатів, які за своїми технологічними можливостями лише частково завантажені роботою протягом зміни.

Слід наголосити на те, що здійснення екстенсивних заходів направлених на підвищення ефективності управління основними засобами, як правило, не потребує капітальних витрат [7].

Цілий ряд підприємств, в першу чергу машинобудівного комплексу, мають проблеми з екстенсивністю використання основних фондів, особливо активної їх частини, що оцінюється коефіцієнтом змінності. Коефіцієнт змінності розраховується за формулою:

$$K_{зм} = \frac{N_1 + N_2 + N_3}{P_0} \quad (3)$$

де – N_1 , N_2 , N_3 – верстато- (машино) змін відпрацьованих відповідно у першу, другу і третю зміну протягом даного періоду; P_0 – кількість днів протягом яких проводились спостереження. $K_{зм}$ показує, скільки змін протягом доби в середньому використовується кожною одиницею устаткування. На сьогоднішній день в Україні цей показник є не виправдано низьким і свідчить про наявність достатньо великих резервів кращого використання знарядь праці. Якщо довести реальну змінність роботи металообробного устаткування до раціонального рівня (1,7÷1,8), то можна буде збільшити випуск машинобудівної продукції більш ніж на 30%.

Крім того підвищення екстенсивного використання обладнання, можна оцінити коефіцієнтом завантаження обладнання ($K_{з.об.}$), який оцінюється за формулою:

$$K_{з.об.} = \frac{T_0}{\Phi_{ef}} \quad (4)$$

де T_0 – фактично відпрацьований устаткуванням час протягом даного періоду (рік, місяць і т.д.) год.; Φ_{ef} – ефективний фонд часу роботи устаткування за даний період, год. [7].

Значному поліпшенню екстенсивному завантаженню засобів праці сприяє зниження частки недіючого устаткування, яка на промислових підприємствах України є дуже значною (кілька десятків тисяч одиниць), а також виведення з експлуатації зайвого та неефективно використовуваного устаткування й організація завдяки цьому повноцінної двозмінної роботи. За існуючими розрахунками, здійснення таких заходів дало б можливість підвищити фондівіддачу на підприємствах різних галузей промисловості та народного господарства на 10–15% і більше [7].

Важливе значення в підвищенні ефективності використання основних засобів мають соціальні фактори. Так, проведені соціологічні дослідження на ряді підприємств дали змогу виявити низку причин, які негативно впливають на організацію використання активної частини основних засобів в другу зміну. Насамперед, мова йде про незадовільне забезпечення другої зміни необхідним комплексом послуг виробничої інфраструктури (своєчасного ремонтного обслуговування, ритмічного забезпечення робочих місць необхідними матеріалами, інструментом, комплектуючими, транспортними засобами, різними видами енергії), низький рівень організації харчування, медичного обслуговування; недостатність в організації соціально-побутової інфраструктури міст та робітничих селищ; невисокий рівень кваліфікації кадрів, що не дає можливість ефективно використовувати нову техніку.

Поряд з технічними і організаційними факторами важливу роль у підвищенні ефективності використання основних засобів повинні відігравати фактори матеріального стимулювання працівників підприємств. Мова йде про те, що менеджмент підприємств має розробляти і постійно вдосконалювати механізми матеріального стимулювання робітників, інженерів та інших працівників, діяльність яких сприяє виявленню та організації використання резервів підвищення ефективності основних засобів.

Ефективне використання основних фондів та виробничих потужностей має велике значення як для підприємства, так і для економіки країни в цілому. Повніше використання основних фондів на підприємстві веде до зменшення потреби у введенні в експлуатацію нових виробничих

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МАРКЕТОЛОГІВ

потужностей, до збільшення випуску обсягів продукції та підвищення рівня її якості (а значить, і прибутку), прискорює їх оборотність, що значною мірою сприяє розв'язанню проблеми скорочення розриву в термінах фізичного і морального зносу, прискорює темпи оновлення основних фондів, дає можливість використовувати сучасні методи залучення інвестицій у виробничі процеси, зокрема лізинг [2].

Важливим напрямом підвищення ефективності використання основних фондів є зменшення кількості недіючого устаткування, виведення з експлуатації зайвого та швидке залучення у виробництво невстановленого устаткування, обсяги якого є досить значними [5].

Висновки. Отже, підсумовуючи результати проведеного дослідження:

1. Основою вдосконалення управління ефективністю основними фондами є державна амортизаційна політика.

2. Досконалість амортизаційної політики безпосередньо впливає на рівень інвестицій в основний капітал, а це, своєю чергою на рівень спаду чи зростання валового внутрішнього продукту.

3. Покращення ефективності використання основних засобів можна досягнути за рахунок покращення їх екстенсивного використання, в

першу чергу за рахунок зростання коефіцієнта змінності робити устаткування.

4. Степінь використання основних фондів можна підвищити шляхом матеріального стимулювання як інженерно-технічного персоналу так і робітників, що займаються експлуатацією як пасивних, а особливо, активних основних фондів.

1.3У "Про оподаткування прибутку підприємств".
2. 3У "Про фінансовий лізинг".

3. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ, Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.

4. Гош О. Функціонування соціально-економічного ладу України// Економіка України. – 2009. – №10. – С. 54 – 61.

5. Економіка підприємства: навч. посіб. / За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2005. – 431 с.

6. Економіка підприємства: підручник / За загальною редакцією Ю.М. Петровича. – Львів: "Новий-Світ-2000", 2004. – 680 с.

7. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.

8. Статистичний щорічник України за 2007 рік. – Київ.: Видавництво "Консультант", 2008. – 572 с.

9. Юшко С.В. Амортизація основних фондів у податковому обліку: критичний погляд на проблему/ /Фінанси України. – 2008. – № 10. – С. 80 – 88.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2010

УДК 378(477):33

Інна Ромащенко, викладач кафедри іноземних мов Академії муніципального управління, м. Київ

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МАРКЕТОЛОГІВ

У статті досліджується проблема управління навчальним процесом майбутніх фахівців з маркетингу використовуючи педагогіку для навчання і формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців ринкової економіки.

Ключові слова: навчальний процес, педагогіка, маркетологи, компетентності, розвиток науки, трудова діяльність, педагогічні технології.

В статье исследуется проблема управления учебным процессом будущих специалистов по маркетингу, используя педагогику для учебы и формирования профессиональных компетентностей у будущих специалистов рыночной экономики.

Ключевые слова: учебный процесс, педагогика, маркетологи, компетентности, развитие науки, трудовая деятельность, педагогические технологии.

In the article the problem of educational process control of future specialists is probed on marketing, utilizing pedagogics for studies and forming of professional competences for the future specialists of market economy.

Key words: educational process, pedagogics, marketing specialists, to the competence, development of science, labour activity, pedagogical technologies.

Постановка завдання. Відзначимо, що як і будь-яка наука, педагогіка володіє своїм понятійним апаратом, своїми методами дослідження та аналізу і використовує досвід педагогічної діяльності

нагромаджений багатьма поколіннями народу, втілений у певних принципах, закономірностях та правилах. Сама наявність такої науки зумовлена природною потребою народу допомогти молодому поколінню громадян засвоїти вимоги